

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Avaldamismärge:

Ülemnõukogu
seadus
algtekst
RT 1992, 4, 60

Eesti Vabariigi kaitseteenistuse seadus

(õ) 16.10.2008

I. Üldsätted

§ 1. Seaduse ülesanded

Käesolev seadus kehtestab üldise kaitseteenistuse kohustuse Eesti Vabariigi meeskodanikele ja määrab kindlaks selle kohustuse täitmise korra.

§ 2. Kaitseteenistuse eesmärk ja sisu

- (1) Eesti Vabariigi sõltumatuse, territoriaalse terviklikkuse ja elanike julgeoleku kaitsmine on riigi üks tähtsamaid ülesandeid ning võõrandamatu õigus.
- (2) Iga Eesti Vabariigi kodaniku kohus on kaitsta oma isamaad.
- (3) Eesti Vabariigi kaitsmine pannakse Eesti Vabariigi kaitsejõududele.
- (4) Töökeeleks kaitsejõududes on eesti keel.

§ 3. Kaitseteenistuse kohustus

- (1) Kaitseteenistuse on kohustatud läbi tegema Eesti Vabariigi meeskodanikud (edaspidi kodanikud).

§ 4. Tööteenistus

- (1) Kodanikud, kes usulis-eetilistel põhjustel ei saa teenida kaitsejõududes, teevad läbi tööteenistuse kestusega kuni 24 kuud.
- (2) Tööteenistust korraldab Eesti Vabariigi Valitsus.

§ 5. Kaitseteenistus ja selle liigid

- (1) Teenistus kaitsejõududes jaguneb tegevteenistuseks ja teenistuseks kaitsejõudude reservis.
- (2) Tegevteenistus koosneb kohustuslikust ajateenistusest ja lepingulisest tegevteenistusest.
- (3) Teenistuse all kaitsejõudude reservis mõistetakse kaitsejõudude eriala ja oskuste säilitamist ning täiendamist, õppekogunemistel osalemist ja valmisolekut ilmuda kaitsejõududesse mobilisatsiooni korral.
- (4) Iga kaitsejõudude teenistusse astuja annab truudusetootuse, mille teksti kinnitab Eesti Vabariigi Ülemnõukogu Presiidium.

§ 6. Kodanike suhted kaitseteenistusega

Suhetes kaitseteenistusega jagunevad kodanikud järgmiselt:

- 1) kutsealused,
- 2) kaitseväelased,
- 3) reservväelased,
- 4) kaitseteenistuse kohustusest vabastatud isikud.

§ 7. Kaitseväelaste ja reservväelaste koosseis

Kaitseväelased ja reservväelased jagunevad rea-, allohvitser- ning ohvitserkoosseisuks. Ohvitserkoosseis jaguneb auastme järgi noorem-, vanem- ja kõrgemateks ohvitserideks.

§ 8. Kaitsejõudude auastmed

- (1) Kaitsejõudude aastmed kaitseväelastele ja reservväelastele annab Eesti Vabariigi Ülemnõukogu esimees.
- (2) Kaitsejõudude aastme nimetused kehtestab Eesti Vabariigi Ülemnõukogu.
- (3) Kodanikele, kes on teeninud mõne teise riigi relvajõududes ja kes võetakse kaitsejõudude tegevteenistusse, säilitatakse nende sõjaväeteenistuse staaž.
- (4) Aastme võib ära võtta või seda alandada seadusega kehtestatud korras.

§ 9. Kaitsejõudude vormiriietus ja eraldusmärgid

Kaitsevälased teenistuskohustuste täitmisel ja reservväelased õppekogunemiste ajal kannavad kaitsejõudude vormiriietust ja eraldusmärke. Vormiriietuse ja eraldusmärkide kirjelduse ning nende kandmise eeskirjad kinnitab Eesti Vabariigi Valitsus.

II. Tegevteenistusse kutsumine ja astumine

§ 10. Kodanike arvelevõtmine ja ajateenistusse kutsumine

Meeskodanikud, kes saavad antud aasta 31. detsembriks 18-aastaseks, võetakse sellel aastal kohaliku omavalitsuse täitevorganis kaitsejõudude arvele Eesti Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud korras.

§ 11. Kodanike ajateenistusse kutsumine

- (1) Kodanike ajateenistusse kutsumisel ja kaitsejõudude liiki määramisel arvestatakse kutsealuse erialast ettevalmistust, tervislikku seisundit, isiklikke võimeid ning soovi.
- (2) Ajateenistusse kutsumine toimub Eesti Vabariigi Valitsuse vastava määruse alusel.
- (3) Ajateenistusse kutsutakse 19 kuni 28 aasta vanuseid kodanikke. Vabatahtlikult võib astuda ajateenistusse 18 aasta vanuselt.

§ 12. Kodanike arvelevõtmise ja ajateenistusse kutsumise kord

Kodanike arvelevõtmise ja ajateenistusse kutsumise korra kehtestab Eesti Vabariigi Valitsus.

§ 13. Ajapikendused ajateenistusse kutsumisel

- (1) Ajateenistusse kutsumisel antakse ajapikendust perekondlikel põhjustel, tervisliku seisundi tõttu, hariduse omandamiseks ja Eesti Vabariigi Valitsuse otsusega ettenähtud muudel põhjustel.
- (2) Perekondlikel põhjustel antakse ajapikendust ajateenistusse kutsumisel kodanikele:
 - 1) kui ta on perekonna ainus toitja, kelle liikmeid ta on kohustatud ülal pidama vastavalt seadusele;
 - 2) kelle ülalpidamisel on kaks või enam alaealist last;
 - 3) kes on I või II grupi invaliidi ainus hooldaja;
 - 4) kelle vend on ajateenistuses (tema enda ja ühe vanema sooviavalduse alusel).
- (3) Tervislikel põhjustel antakse ajapikendust ajateenistusse kutsumisel ravi jätkamiseks. Need kodanikud käivad perioodiliselt arstlikul läbivaatusel.
- (4) Hariduse jätkamiseks antakse ajapikendust ajateenistusse kutsumisel kodanikele:
 - 1) keskhariiduse (keskõldhariiduse ja keskkutsehariiduse) ning keskerihariiduse omandamiseks kutseõppeasutuste päevases õppevormis ja kutseoskuste kinnistamiseks üheks aastaks pärast kutseõppeasutuse lõpetamist, kuid mitte kauemaks kui isiku 22-aastaseks saamiseni keskhariiduse omandamise korral ja 25-aastaseks saamiseni keskerihariiduse omandamise korral;
 - 2) kõrghariiduse omandamiseks kõrgkooli päevases õppevormis;
 - 3) teaduskraadide omandamiseks ülikooli magistri- ja doktoriõppes õpingute lõpetamiseni isiku vanusele vaatamata.
- (5) Rahvasaadikuks valimise korral antakse kodanikule pikendus ajateenistusse kutsumisel kuni saadikumandaadi kestuse lõppemiseni.

§ 14. Ajateenistusse kutsumisest vabastamine

- (1) Ajateenistusse kutsumisest vabastatakse kodanikud:
 - 1) kes õpivad kaitsejõududele alluvas või sellega võrdsustatud kateedrit omavas õppeasutuses;
 - 2) kes on tunnistanud oma tervisliku seisundi tõttu ajateenistusse kõlbmatuks;
 - 3) kes on teeninud mõne teise riigi relvajõududes mitte vähem kui 18 kuud;
 - 4) kes on kandnud vabadusekaotuslikku karistust tahtlikult toimepandud kuriteo eest.
- (2) Ajateenistusse kaitsejõududes ei kutsuta kõrgkoolide õppejõude ja kõrgkooli lõpetanud kodanikke.

(3) Kaitsejõudude ajateenistusse ei kutsuta kodanikke, kes teenivad politseis või kinnipidamiskohtades.

§ 15. Tegevteenistus lepingu alusel

(1) Lepingu alusel komplekteeritakse kaitsejõudude ohvitseride ja üleajateenijate ametikohad.

(2) Lepingu alusel võib kaitsejõudude tegevteenistusse astuda kodanik, kes on kõlblik tegevteenistuseks ja valdab eesti keelt.

(3) Kaitsejõududes võivad lepingu alusel teenida kaitsejõududele vajalikke ametioskusi omavad Eesti Vabariigi naiskodanikud.

(4) Tegevteenistusse astuva kodanikuga sõlmitakse tähtajaline tegevteenistuse leping. Lepingu sõlmimise ja lõpetamise korra kehtestab Eesti Vabariigi Valitsus.

III. Kohustuslik ajateenistus

§ 16. Kohustusliku ajateenistuse kestus

(1) Kohustusliku ajateenistuse kestus kaitsejõududes sõltub väljaõppe iseloomust ja väeosale või allüksusele pandud ülesannetest. Teenistusaaja kestuse määrab Eesti Vabariigi Valitsus ja see ei tohi olla pikem kui 18 kuud.

(2) Kohustuslikku ajateenistust võib tervislikel ja perekondlikel põhjustel, hariduse omandamiseks, rahvusvahelistest spordivõistlustest osavõtuks ning muudel mõjuvatel asjaoludel kuni kuueks kuuks katkestada Eesti Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud korras.

§ 17. Kohustusliku ajateenistuse algus ja lõpp

(1) Kohustusliku ajateenistuse algust arvestatakse kutsealuse saabumise päevast kogunemispunkti teenistuskohhta saatmiseks.

(2) Kohustusliku ajateenistuse hulka ei arvata ajavahemikku, mille vältel kaitseväelane puudus omavoliliselt teenistuskohast või kandis distsiplinaarkaristust arestis.

(3) Ennetähtaegselt vabastatakse ajateenistusest kaitseväelased, kellel teenistuse ajal tekkis õigus käesoleva seaduse § 13 2. lõike punktides 1–3 ettenähtud ajapikendusele tegevteenistusse kutsumisel.

IV. Teenistus kaitsejõudude reservis

§ 18. Kaitsejõudude reserv

Kaitsejõudude reservi moodustab rea- ja allohvitserkoosseis kuni 50 aasta, nooremohvitserid kuni 55 aasta, vanem- ja kõrgemad ohvitserid kuni 60 aasta vanuseni. Märgitud vanusesse jõudmisel kustutatakse kodanik kaitsejõudude reservist ja loetakse eruläinuks.

§ 19. Õppekogunemised

(1) Reservväelasi võib kutsuda õppekogunemistele kaitsejõudude allüksustesse, väeosadesse või õppekeskustesse. Allüksusesse, väeosas või õppekeskusesse ilmumisest alates laieneb reservväelasele käesoleva seadusega kehtestatud kaitseteenistuse kord.

(2) Õppekogunemiste korralduse ja kestuse määrab Eesti Vabariigi Valitsus.

(3) Reservväelased, keda kutsutakse õppekogunemisele, vabastatakse selleks ajaks töölt ja neile makstakse kompensatsiooni õppekogunemisel oldud päevade eest. Töölepingut nendega ei lõpetata.

Õppekogunemisele kutsutud reservväelase töölt puudumisega tekitatud kahju kaetakse reservväelase töökoha tööandjale Eesti Vabariigi Kaitseministeeriumi eelarvest.

(4) Õppekogunemisi finantseeritakse riigieelarvest.

§ 20. Reservväelaste mobiliseerimine

Reservväelased on kohustatud mobilisatsiooni väljakuulutamisel ilmuma selleks määratud kogunemispunktidest või kaitsejõudude üksustesse.

V. Reservväelaste ja kutsealuste arvestus

§ 21. Arvestuse alused

Kõik maakonna(linna) territooriumil elavad reservväelased ja kutsealused võetakse arvele kohaliku omavalitsuse täitevorganis.

§ 22. Reservi arvelevõtmine ja arvelt mahavõtmine

(1) Iga reservi arvatud kaitseväelane on kohustatud alalise elukohta saabumisel ilmuma 10 päeva jooksul kohaliku omavalitsuse täitevorganisse kaitsejõudude reservi arvele võtmiseks.

(2) Alalise elukoha muutmisel on reservväelane kohustatud end arvelt maha võtma ja uues elukohas 10 päeva jooksul reservi arvele võtma.

VI. Kaitseväelaste õigused ja kohustused

§ 23. Üldsätted

Kaitseväelastele tagatakse võrdsed õigused teiste Eesti Vabariigi kodanikega, välja arvatud käesoleva seadusega kehtestatud piirangud.

§ 24. Kaitseväelaste õigused

(1) Kaitseväelastel on õigus puhkusele. Ajateenijatele antakse teenistuse ajal 15 päeva puhkust. Mõjuvatel isiklikel ja perekondlikel põhjustel ning eeskujuliku teenistuse eest võib anda ajateenijatele kuni 10 päeva lisapuhkust.

(2) Lepingu alusel tegevteenistuses olevatele kaitseväelastele antakse korralist puhkust vastavalt lepingule, kuid mitte vähem kui 30 päeva teenistusaasta jooksul.

(3) Tegevteenistuse kaitseväelased vabastatakse tulumaksu maksmisest kaitsejõudude kaudu saadavalt töötasult.

(4) Kaitseväelased kindlustatakse pensioniga vastavalt seadusele.

(5) Kaitseväelastele, kes kaotavad ajutiselt, osaliselt või täielikult oma töövõime kaitsejõudude tegevteenistuses või õppekogunemisel, kompenseeritakse töövõime kaotus vastavalt seadusele.

(6) Kaitseväelase surma korral teenistuskohustuste täitmisel maksab riik tema ülalpidamisel olnud perekonnaliikmetele ühekordset toetust 10 aasta töötasu ulatuses (vabariigi keskmine) ja toitjakaotuse pensioni.

(7) Kaitsejõudude tegevteenistuse aeg arvatakse üldise ja pideva tööstaaži hulka.

(8) Kaitsejõudude tegevteenistuses olevatele kaitseväelastele säilitatakse elamispind või õigus selle soetamiseks alalises elukohas.

§ 25. Kaitseväelase kohustused

(1) Kaitseväelane on kohustatud:

- 1) olema valmis viivitamatult asumaa Eesti Vabariigi kaitsele;
- 2) täitma Eesti Vabariigi seadusi ja kaitsejõudude määrustikke;
- 3) peatama oma tegutsemise mis tahes poliitilises organisatsioonis teenistusaja jooksul.

(2) Kaitseväelasel on keelatud töötamine valitaval või määrataval tsiviilametikohal Eesti Vabariigi riigi või kohaliku omavalitsuse organites.

(3) Valitaval ametikohal töötavad kodanikud peatavad tegevteenistuse ajaks oma tegevuse nendes organites.

VII. Lõppsätted

§ 26. Kaitseteenistuse finantseerimine

Kaitseteenistuse seaduse täitmisega seotud kulud kaetakse riigieelarvest.

§ 27. Vastutus kaitseteenistuse kohustuse rikkumise eest

Käesoleva seadusega ettenähtud kaitseteenistuse kohustuse rikkumise eest kannavad kodanikud ja ametiisikud vastutust Eesti Vabariigi seadustes ja kaitsejõudude distsiplinaarmäärustikus sätestatud korras.

Eesti Vabariigi Ülemnõukogu esimees A. RÜÜTEL

Tallinn, 27. jaanuaril 1992.

Õiend

Lisatud avaldamisandmed.